

Imelik nimi

Kõigil meil on ees- ja perekonnanimi. Nime kanname me sünnist surmani, nimi jääb ajalukku ka pärast nimekandja lahkumist siitilmast. Kui inimese side oma eesnimega saab alguse enam-vähem tema sünniga, siis perekonnanimi ootab teda juba enne seda.

Eesti perekonnanime lugu pole väga pikk. Seepärast on nimede geograafiline ja ajalooline taust dokumentide põhjal enamasti jälgitav, nimede tähendus ja tekkelugu keeleteaduslikult uuritav. Siiski on üks allikas, millele uurijad enamasti toetunud ei ole. See on nimeteema meie juturepertuaaris. Priinimi, liignimi, väärnimi, perekonnanimi - heal lapsel on mitu nime. Ka igast perekonnanimest võib lugusid olla rohkem kui üks. Paneme need kirja ja kogume kokku!

Nimelugude kirjapanemise hõlbustamiseks on siin lühike küsitluskava. Sellele saab vastata kogumismooduli „Kratt“ kaudu: kratt.folklore.ee. Ühe punkti piires võib vastata vabas vormis, ei pea järgima küsimusi. Meilitsi ootame vastuseid aadressile kratt@folklore.ee, käsitsi kirjutatud kaastöid *Eesti Rahvaluule Arhiivi, Vanemuise 42, 51003 Tartu*. Lisateavet saab telefonil 7 377 730.

Parimatele kaastöölistele on auhinnad.
Head vastamist!

Nimed, nimekandjad ja nimelood.

- ✳ Mis tähendus on teie perekonnanimel teie enda jaoks või pole seda üldse?
- ✳ Kas või kuidas on perekonnanimi mõjutanud teie või kellegi teise elu? Kas perekonnanimel on oma „energia“?
- ✳ Kuidas perenimi on sobinud selle kandja eesnimega?
- ✳ Kirjeldage vastumeelseid või koomilisi olukordi, mis on tekkinud nime tähenduse ja selle kandja elukutse, välise omaduste või iseloomu tõttu.
- ✳ Pange kirja mõni naljakas lugu või siis ebameeldiv seik, mille on põhjustanud nime väärsti mõistmine või kirjutamine.
- ✳ Eri keeltes võib perekonnanimi kanda erinevaid tähendusi. Mõnel pool võib perenime järgi määrata nimekandja sugu, teises keeleruumis samamoodi toimida on ekslik. Kirjutage mõnest juhtumusest välismaal või teiskeelses seltskonnas.

Esimesed perekonnanimed.

- ✳ Milliseid jutte olete kuulnud enda või kellegi teise suguseltsi perekonnanime(de) saamise kohta? Kas esivanem sai nime ise valida või pandi nimi „kõrgemalt“ poolt? Mille järgi nimi saadi, millal ja kus nimepanek aset leidis?
- ✳ Kui kaugelt on perekonnanimed rännanud oma algsest paigast? Kas teate lugusid mitte-eesti nimede rännuteedest meie maile?
- ✳ Kas teate endaga sama perekonnanime kandjaid, kes teadaolevalt ei ole teie sugulased? Kirjutage oma kohtumisest mõne „perekonnanimekaimuga“.

Nimede muutmise.

- ✳ Peamiselt on meie perekonnanimesid muudetud nn nimede eestistamise käigus (aga mitte ainult). Mida on räägitud nimede muutmise kohta teie peres või tutvusringkonnas? Mis põhjusel on otsustatud nime muuta või siis mitte muuta? Kuidas on leitud või valitud uus perekonnanimi? Mis ajal nimemuutmine toimus?
- ✳ Kas uue nime võttis kasutusele terve suguvõsa või ainult üksikud pereliikmed? Kas uue nime valimisel tekkis ka erimeelsusi? Kuidas toimus kohanemine uue nimega, kas see võeti kergesti omaks? Kas nimede muutmise on tekitanud takkajärele segadust? Kui olete perekonnanime muutmise kohta kuulnud naljakaid lugusid, pange need kirja.
- ✳ Võib-olla teate mõnda juhtumit, kus eesti nimi on kandja enda soovil või olude sunnil muudetud võõrapäraseks. Kirjutage ka sellest.

Uus pere, uus nimi.

- ✳️ Perekonnanime muudetakse tihti abielludes. Millised on olnud teie enda või teie lähedaste kogemused seoses nimevahetusega? Mis põhjustel otsustati nime vahetada või sünninimi alles jätta? Kui võeti uus nimi, siis kas sellega oli kerge harjuda?
- ✳️ Kas nime vahetamisega abiellumisel on seotud mingeid (pulma-)kombeid? Kirjeldage konkreetseid juhtumeid, millal ja kus täpsemalt need aset leidsid.
- ✳️ Kas teate juhtumeid, kui nime on vahetanud mitte abiellunud naine, vaid mees? Mis oli selle põhjus?
- ✳️ Kui vanematel on erinevad perekonnanimed või kui vanemad pole ametlikult abielus, siis kumma vanema nime on saanud laps(ed) ja miks?
- ✳️ Kas olete kuulnud naljakaid lugusid seoses abiellumisel uue perekonnanime võtmisega?

Juurdepääsupiirang.

Arhiivi kaastöölisel on võimalik oma materjalidele kasutus- või avalikustamispiiranguid seada. Piirangu võib seada kas kogu saadetisele või selle üksikutele punktidele.

Täieliku kasutuspiirangu korral pääsevad materjale sirvima arhivaarid, materjalide kirjapanija ja vajadusel ka teised selleks volitatud isikud (isikukoodi alusel), kuid sel juhul peab piirang olema lõpptähtajaga - materjale, mida kunagi kasutada ei tohi, me vastu ei võta. Avalikustamispiirangu korral on esitatu kasutatav teaduskasutuseks – materjale pääsevad sirvima KM töötajad ja teadlased (kusjuures neid tutvustatakse piirangu sisuga), ülejäänud kasutajad mitteavalikustamisele kuuluvat teavet ei näe.

NB! Palun seadke piiranguid nii vähe kui võimalik (see võimaldab teie poolt antud teabe laialdasemat kättesaadavust ja kasutatavust tulevikus), kuid muidugi nii palju kui vajalik (jälgi-des, et üleantavad materjalid ei kahjustaks asjaosaliste huvisid). Kohustuslik on piirangutele seada lõpptähtaeg ning soovitatav nimetada isik(ud), kelle pädevuses on kasutus- või avalikustamisloa andmine ehk materjali piirangust vabastamine (koguja, jutustaja, arhivaar, järeltulijad vms.) ning võimalusel ka piirangu seadmise põhjus. Piiranguteta materjalid teeme kasutajatele kättesaadavaks meie digihoidla kaudu ning neid on võimalik vabalt kasutada artiklites, uurimustes jm. väljaannetes.

Piiranguid saab märkida iga küsimuse juures ning ka alljärgnevalt pikemalt lahti kirjutada, millist osa küsimustikust ja mil viisil piirata soovid.